

Розділ I

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ТА ІСТОРІОГРАФІЯ ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА

УДК 94(977):351.86222

Г.О. АНДРЕС

Охорона нематеріальної культурної спадщини як актуальний напрям культурної політики України

Дослідження присвячене теоретико-методологічним питанням виявлення, вивчення, фіксації й охорони елементів нематеріальної культурної спадщини. Розглянуто історію становлення міжнародної правової бази у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини та входження до цього процесу України.

Ключові слова: нематеріальна культурна спадщина, пам'яткоохоронне законодавство, ревалоризація, ревіталізація.

Україна – полінаціональна держава. За підсумками Всеукраїнського перепису населення (2001 р.) на території країни проживають представники понад 130 національностей, які належать до різних мовних груп, релігій, мають своєрідну й унікальну культуру [1].

Нематеріальна культурна спадщина народів України є ваговою складовою національної культури, основою національної самосвідомості, консолідуючим чинником, створює неповторну різноманітну палітру культури держави. Питання збереження культурної спадщини – це основа розвитку культурної політики багатьох країн світу, а нематеріальна культурна спадщина – вагова складова цього процесу.

Згідно «Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини», ухваленої в 2003 р. Генеральною конференцією UNESCO та ратифікованої Україною в 2008 р., нематеріальна спадщина – це звичаї, форми та прояви, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні прояви, визнані спільнотами, групами і, в деяких випадках, окремими особами в якості частини їх культурної спадщини [2].

В Україні збереглися яскраві прояви традиційної культури, фольклору, ремесел, обрядів, народних свят. Тому, у відповідності до прийнятих нашою державою міжнародних зобов'язань, виникає потреба в її охороні на державному рівні. Таку необхідність давно усвідомила світова спільнота, що пов'язано зі стрімким процесом глобалізації, котрий разом із перевагами несе небезпеку культурному різноманіттю людства.

У справі охорони нематеріальної культурної спадщини науковці виділяють, ґрунтуючись на практичному досвіді, наступні підходи: вивчення нематеріальної культурної спадщини в середовищі проживання її носіїв; фіксацію нематеріальної культурної спадщини різними засобами; вивчення нематеріальної культурної спадщини за артефактами та письмовими джерелами; інтерпретацію (авторську) нематеріальної культурної спадщини в літературі та мистецтві; музейну реконструкцію нематеріальної культурної спадщини; ревалоризацію – повернення об'єкту спадщини його цінності, що втрачена під впливом часу; ревіталізацію нематеріальної культурної спадщини, тобто відновлення її здатності до функціонування та самовідтворення; актуалізацію нематеріальної культурної спадщини через театралізацію, рольові ігри, діяльність військово-історичних клубів, будинків ремесел і аматорську творчість тощо. Вченими визначається, що складність охорони полягає в існуванні такої спадщини не в межах професійної культури, яка має свої інституції й традиції збереження, вивчення і трансляції майбутнім поколінням, а у повсякденній культурі з нечіткими формами спадковості [3].

Проблема збереження традиційної культури, починаючи з другої половини ХХ ст., стала одним із пріоритетів не тільки для національних, але й для міжнародних організацій, насамперед – UNESCO та Ради Європи. Ними розроблений значний масив документів який прямо чи опосередковано регулює такі питання: Оперативне керівництво з виконання Конвенції «Про охорону нематеріальної культурної спадщини» [4]; Конвенція «Про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження» 2005 р. (ратифіковано Законом України від 20.01.2010 № 181 [5]; Конвенція «Про охорону нематеріальної культурної спадщини» 2003 р. [6]; Загальна декларація UNESCO «Про культурне різноманіття» 2001 р. [7]; Резолюція «Про стратегію Ради Європи в галузі культури» Комітет Міністрів Ради Європи 1995 р. №(95)38 [8]; Рекомендації UNESCO «Про збереження традиційної культури і фольклору» 1989 р. [9]; Декларація Мехіко «Щодо політики у сфері культури» 1982 р.¹ [10].

Початковим етапом у розробці даної проблеми, на думку дослідників, можна вважати 1973 р., коли уряд Болівії звернувся до UNESCO із запитом про роз-

¹ Повний перелік і тексти документів представлено на сайті <http://culturalstudies.in.ua/UNESCO>.

робку пропозицій щодо регламентації, розвитку та поширенню фольклору. Ця робота була проведена Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, за дорученням UNESCO, а Генеральною конференцією UNESCO в Парижі у 1989 р. на 25-й сесії, були прийняті «Рекомендації щодо збереження традиційної культури та фольклору». Однак широкого розуміння в суспільстві це не викликало. Пояснюється це як необов'язковим юридичним характером документа, так і відсутністю в ньому конкретних пропозицій і заходів. З 1995 до 1999 р. UNESCO були організовані 8 регіональних семінарів з цього питання. У 1989 р. у Вашингтоні спільно зі Смітсонівським інститутом було організовано конференцію на тему «Глобальна оцінка Рекомендацій про збереження фольклору», де було введено нове поняття – «нематеріальна культурна спадщина». [11, с. 59].

Значення, що надається UNESCO нематеріальній спадщині, засвідчує факт започаткування двох програм – «Живі скарби людства» 1993 р. та проголошення «Шедеврів усної і нематеріальної спадщини людства» 1997 р. На 154-й і 155-й сесіях виконавча рада UNESCO розробила положення про надання статусу «Шедевра усної і нематеріальної спадщини людства» і підкреслила значення усної спадщини як невід'ємної частини нематеріальної спадщини людства. Започаткований проект «Проголошення шедеврів усної і нематеріальної культурної спадщини» дав поштовх міжнародній діяльності й сформував новий напрям охорони пам'яток на світовому рівні – охорона нематеріальної культурної спадщини. Мета цього проекту в збереженні культурних особливостей, подальшому розвитку та збагаченні духовної спадщини [12]. У 2001 р. оголошено перші 19 шедеврів нематеріальної культурної спадщини [13].

Велике значення нематеріальної культурної спадщини як чинника забезпечення культурного розмаїття та гарантії сталого розвитку було відзначено в Загальній декларації ЮНЕСКО «Про культурне різноманіття» 2001 р. В 2000 р. питання збереження нематеріальної спадщини обговорювалося в Мюнхені на Конференції Комітету ICOM з музеології та у Стамбульській декларації 2002 р., прийнятої на третій зустрічі міністрів культури країн UNESCO. У результаті всіх цих заходів у Парижі в 2003 р. на 32-й сесії Генеральної конференції UNESCO прийнято Конвенцію «Про охорону нематеріальної культурної спадщини». Безумовно, масштабність цього прояву національної культури вимагає неординарних підходів до вирішення її проблем, об'єднання зусиль науковців, практиків, державних діячів. Декларативність запевнень важливості й актуальності збереження нематеріального культурної спадщини у багатьох випадках не підкріплюється реальними зусиллями [14].

Охорона нематеріальної спадщини, порівняно з охороною пам'яток матеріальної культури, надзвичайно складна та методично неврегульована через

складність фіксації даного типу об'єктів. Однак нематеріальна спадщина є частиною «загальноєвропейської культурної спадщини» та «культурної спадщини всесвітнього значення» й на сьогодні сформовано розуміння необхідності її вивчення та популяризації.

Щодо нематеріальної спадщини часто вживається визначення «колективна пам'ять». Це формулювання було прийняте Радою Європи. Так, Рекомендація №R(89)6 «Про охорону і розширення сільської архітектурної спадщини» визначає необхідність збереження «колективної пам'яті» сільської Європи. Питання «колективної пам'яті» було також частиною кампанії «Європа – спільна спадщина» 1999–2000 років [15]

Дослідниця Т.С. Кур'янова у своїй роботі «Музей и нематериальное культурное наследие» доводить, що поняття «об'єкт нематеріальної культурної спадщини» не являється чимось новим для музейної справи, проте теоретична база цього явища розроблена недостатньо. Значення музеїв у справі збереження нематеріальної культурної спадщини (шляхом її музеєфікації), особливо останнім часом, безупинно зростає. Довгий час презентація нематеріальної спадщини обмежувалася лише показом її елементів: танців, обрядів, технологій тощо. Сучасна музейна справа орієнтована на інтегративність, комплексність, що зумовило створення першого музею збереження нематеріальної культурної спадщини в Харбіні (2010 р.) [16].

Нематеріальна культурна спадщина в період глобалізації підпадає під загрозу зникнення. Відтак, її збереження та розвиток визначається як ключове завдання UNESCO та держав-учасниць у справі збереження культурної самобутності країн, культурного розмаїття, а також поширення інформації у світі про різні народи та держави, адже нематеріальна культурна спадщина, на відміну від матеріальної, є найбільш представницькою.

Важливим напрямом діяльності держав у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини є міжнародне співробітництво та допомога. Відповідно до Конвенції міжнародне співробітництво включає в себе обмін інформацією та досвідом, спільні ініціативи, а також надання з боку UNESCO допомоги в зусиллях, спрямованих на охорону нематеріальної культурної спадщини.

Керівним документом, який встановлює умови щодо отримання міжнародної допомоги на реалізацію Конвенції є «Оперативное руководство по выполнению Конвенции об охране нематериального культурного наследия» 2008 р. [17].

Серед важливих заходів UNESCO, що сприяють популяризації світової нематеріальної культурної спадщини, є оприлюднення Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства та Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує охорони (ст. 16 та 17 Конвенції).

Кожна країна-учасниця має подати до цих списків елементи нематеріальної культурної спадщини, що знаходяться на її території, за умови їх ідентифікації та фіксації. На жаль, жоден із елементів нематеріальної культурної спадщини в списку Україна не представила.

Прикладом, що підтверджує визнання Україною необхідності охорони нематеріальної культурної спадщини є прийняті нормативно-правові та законодавчі акти: Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження» від 20.01.2010 р. № 1811; Закон України «Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини» від 06.03.2008 р. №132; Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини (див. Закон № 132 від 06.03.2008 р., дата підписання – 17.10.2003 р.; дата приєднання України – 06.03.2008 р.; дата набрання чинності для України – 27.08.2008 р.); Постанова КМ України «Про заснування премії імені В.М. Гнатюка за збереження й охорону нематеріальної культурної спадщини» від 31. 08. 2005 р. № 841; Постанова КМ України «Про затвердження Державної програми охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини на 2004–2008 рр.» від 23.12.2004 р. № 1732; Закону України «Про народні художні промисли» від 21.06.2001 р. № 2547. На виконання ряду положень конвенції та законів України були розроблені проекти нормативно-правових актів: Рекомендації щодо охорони нематеріальної культурної спадщини України; Порядок створення та оновлення переліків (реєстрів) нематеріальної культурної спадщини України; Положення про Координаційну раду з питань нематеріальної культурної спадщини України при Міністерстві культури України [18].

За останній період, Українським центром культурних досліджень (далі – УЦКД) був розроблений і запропонований до обговорення проект номінації «Народно-інструментальна музична традиція Гуцульщини». Даний проект враховує вимоги конвенції, оперативних настанов і проектів нормативних документів, насамперед «Порядку створення й оновлення переліків (реєстрів) нематеріальної культурної спадщини України та положень, визначених у проекті «Порядку створення та оновлення переліків (реєстрів) нематеріальної культурної спадщини України». Робота здійснювалася в межах відповідної теми науково-дослідної роботи УЦКД і є прикладом, який можна використати для подібних робіт із урахуванням специфіки нематеріальної культурної спадщини регіонів України. Цей проект може також стати основою для створення національного реєстру – «Переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України».

Здійснення такої роботи не можливо одноосібно. З урахуванням специфіки прояву/елементу нематеріальної культурної спадщини необхідно залучення фахівців різних спеціальностей. Тому, для підготовки зазначеного проекту, доведення та визначення унікальності заявленого прояву, були заді-

яні культурологи, пам'яткознавці, фахівці держуправління. Відповідальний виконавець – С.С. Пахлова, музикознавець – І.Л. Лапінський, науковий керівник – Г.О. Андрус, координація роботи з підготовки проекту – О.А. Грищенко. І.Л. Лапінським було опрацьовано обґрунтування номінації, визначено та доведено унікальність музичної традиції, сформовано перелік традиційних музичних інструментів для зазначеного проекту.

Гуцули – як і бойки та лемки – найкраще серед інших етнічних груп зберегли власні етнографічні й культурні особливості. Традиційно-побутові особливості гуцулів виявляються в мові, одязі, народній архітектурі, фольклорі, обрядах, народних інструментально-музичних традиціях, декоративно-прикладному мистецтві тощо. Гуцульщина вирізняється колоритом самобутнього музичного мистецтва та різноманіттям музичних інструментів. Музика стала для гуцулів не лише проявом мистецтва, але й запорукою культурного самовираження та необхідним атрибутом побуту.

Усі ці атрибути життя гуцулів розвиваються в нерозривному зв'язку між собою, що зумовлює формування неповторного різнобарв'я культурно-мистецьких традицій, які складають нематеріальну культурну спадщину Гуцульщини.

Для здійснення поставленого завдання з підготовки проекту, була розроблена форма з переліком основних положень, заповнення яких дасть відповіді на питання стосовно унікальності елемента спадщини, необхідності її збереження, загроз тощо (з повною версією проекту можна познайомитися за адресою <http://culturalstudies.in.ua/UNESCO/unesco-sp10-2-4.php#unesco1>).

1. Назва елемента нематеріальної культурної спадщини

Офіційна/визнана назва елемента, яка буде міститися в опублікованих матеріалах. Вона має бути стислою.

2. Інша назва елемента (якщо це можливо та необхідно),

Це може бути назва, яку використовує громада(и), група(и), окрема(і) особа(и), пов'язані з побутованням елемента, або назва, під якою елемент уже відомий.

3. Регіон (область) України

4. Характеристика елемента

4.1. Визначення громад(и), груп(и) або, окремих осіб (носіїв), що напряму стосуються елемента, та місце їхнього перебування

Оскільки нематеріальна спадщина може бути визначена тільки у зв'язку з певною громадою, групами чи особами, які вважають її частиною своєї культурної спадщини, важливо чітко визначити громади, групи або осіб, що мають безпосереднє відношення до побутовання елемента.

Інформація, подана в цьому пункті, повинна уможливити з'ясування, які саме групи найтісніше пов'язані з елементом та можуть бути його носіями.

4.2. Географічне розташування та зона побутування елемента

Цей пункт має визначати територію поширення елемента, за можливості вказавши географічне розташування місця, де він зосереджений. Якщо схожі елементи існують у сусідніх місцевостях, слід це також вказати.

4.3. Галузь спадщини, яка представлена елементом

Визначається одна чи більше галузей, що визначені у ст. 2.2. Конвенції, в яких проявляється цей елемент. Може бути вказано іншу галузь нематеріальної культурної спадщини, де може проявлятися елемент.

5. Короткий опис елемента спадщини

Короткий опис елемента спадщини, що дасть уявлення про нього.

6. Матеріальні предмети, пов'язані з елементом

Можуть бути зазначені предмети (наприклад, інструменти, одяг, ритуальні предмети тощо), які пов'язані з побутуванням елемента та забезпечують його існування та використання.

7. Стисле визначення ступеня життєздатності елемента, потреби в заходах з метою його охорони

7.1. Оцінка життєздатності елемента

Подается опис нинішнього рівня життєздатності елемента, тобто географічна концентрація та масштаб його побутування, потужності традиційних способів його відтворення та передачі, демографічна характеристика й стан середовища носіїв елемента і його споживачів

7.2. Потреба в захисті елемента спадщини

8. Заходи, що здійснюються з метою охорони елемента

Визначається, які здійснювалися та здійснюються заходи з охорони нематеріальної культурної спадщини для забезпечення життєздатності елемента й рівень участі у них громади, груп(и), окремих осіб, в т.ч. носіїв елемента.

Для забезпечення життєздатності елемента, що є необхідною умовою охорони нематеріальної культурної спадщини, можуть здійснювати заходи за наступними напрямками:

Документування.

Дослідження.

Збереження.

Захист.

Популяризація.

Підвищення ролі спадщини в житті суспільства/регіону.

Забезпечення передачі спадщини від покоління до покоління, зокрема шляхом формальної та неформальної освіти.

Відродження різних аспектів спадщини.

Зазначаються заходи щодо охорони елемента, що були реалізовані протягом останніх 3–5 років.

9. Участь громад, груп чи осіб у процесі висунення та підготовки номінації

Описується, у який спосіб громади, групи чи особи (в т.ч. носії елемента) брали участь у процесі підготовки номінації на всіх її стадіях; як заохочується підготовка номінації за участі різних органів та груп, включно з органами місцевої влади, громадами, недержавними організаціями, дослідницькими установами, експертними центрами й іншими зацікавленими сторонами.

Для кращої демонстрації участі всіх заінтересованих сторін у процесі висунення елемента на номінацію необхідно зазначити наступне:

Рішення, Резолюції та інші документи, що підтверджують ініціативу громади, носіїв елемента, працівників культури, влади щодо висунення цього елемента на номінацію. Такі рішення мають бути попередньо обговорені, наприклад на загальних зборах громадськості, круглих столах, конференціях тощо, у відповідних районах і областях, за участі великої кількості учасників (науковців, митців, працівників культури, громадськості, влади, окремих осіб, в т.ч. носіїв елемента, тощо), а також оприлюднені в ЗМІ та Інтернеті.

Публікації в ЗМІ та Інтернеті, друквані та електронні джерела, які найкращим чином демонструють елемент і підтверджують його існування і важливість для громади, що його відтворює (також із посиланням на доступ до цих джерел у мережі Інтернет).

Список організацій і установ (державних та недержавних), творчих колективів і, в разі потреби, окремих осіб (в т.ч. з числа носіїв елемента), які брали активну участь у процесі висунення елемента на номінацію та забезпеченні підготовки відповідного подання.

10. Документація

Подається список основних друкованих джерел або зафіксованих іншим способом даних із використанням стандартного бібліографічного оформлення про елемент із посиланням на доступ до них у мережі Інтернет (за наявності).

Допоміжні матеріали, які демонструють елемент (фото-, відео- та аудіоматеріали.) тощо.

11. Контактна інформація

11.1. П.І.Б відповідальної особи (осіб), із зазначенням посади, телефону та e-mail.

Надається інформація про особу(и), відповідальну(і) за підготовку номінації

11.2. Назва відповідальної організації (компетентного органу), поштова адреса, телефон, e-mail та адреса офіційного сайту.

Надається інформація про організацію, відповідальну за підготовку номінації

11.3. Назва залучених організацій

Подається інформація про організацію(ї), що брали участь у підготовці та висунені номінації

12. Перелік додаткових джерел

Можна додати список друкованих джерел про елемент, використовуючи стандартний бібліографічний формат, а також веб-сайти чи мультимедійні ресурси, що містять додаткову інформацію про номінований елемент.

Електронні ресурси.

Відео- та аудіоматеріали.

13. Дата підготовки

Додатки. Були подані переліки традиційних інструментів із їх характеристиками, географічні карти із зазначеними регіонами побутування спадщини, відео- та фотоджерела.

Приєднання до Конвенції для України надали нового значення питанням дослідження, збереження та популяризації традиційної народної культури. Враховуючи специфіку української культури, яка має великий творчий потенціал, і, зокрема, безпосередньо завдяки традиційній культурі, що зберігаються протягом століть, є позитивним кроком на шляху до осмислення важливості своєї нематеріальної культурної спадщини.

На сьогодні в Україні відсутній дієвий нормативно-правовий акт, який визначав би завдання державної політики, а також компетенції органів виконавчої влади у сфері охорони нематеріальної культурної спадщини. Зокрема, це стосується завдань, спрямованих на ідентифікацію, документування, дослідження, збереження, захист, популяризацію, підвищення її ролі та передачу, шляхом освіти, – тобто виконання завдань передбачених конвенцією.

В Україні протягом 2004–2008 років реалізовувалася Державна програма охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини. Яка мала на меті привернення уваги до вивчення традиційної культури, фольклору України й активізацію діяльності з боку органів управління культури на місцях до проблем вивчення та збереження цієї унікальної спадщини. Програма мала визначити методи, завдання й основні механізми реалізації державної політики щодо збереження та розвитку нематеріальної культурної спадщини. Сприяти глибшому усвідомленню значення нематеріальної культурної спадщини та її охороні як важливої складової ідентифікації нації. Має передбачати підвищення ефективності існуючих і створення нових, умов збереження нематеріальної культурної спадщини та її популяризації.

Термін дії згаданої програми вже вичерпаний, але розуміння в суспільстві значення нематеріальної культурної спадщини ще лишається недостатнім. Невирішеним лишаються питання формування переліку об'єктів нематеріальної культурної спадщини та визначення відповідальної за цей процес

установи, яка б акумулювала питання охорони та забезпечувала координацію зусиль усіх зацікавлених сторін. Необхідна розробка дієвої системи заходів з підтримки закладів культури та дозвілля, спрямованих на збереження нематеріальної культурної спадщини; підтримки носіїв і хранителів традицій; колективів народної творчості; вдосконалення системи підготовки та перепідготовки фахівців галузі; підтримки регіональних, міжрегіональних, всеукраїнських і міжнародних фестивалів, конкурсів, виставок народної творчості й проєктів, спрямованих на збереження розвитку нематеріальної культурної спадщини; популяризація нематеріальної спадщини через ЗМІ, мережу Інтернет тощо.

Тому, разом із активізацією діяльності місцевих громад, клубних закладів, обласних центрів народної творчості (що функціонують на місцевому рівні та відносяться до сфери управління місцевих органів культури), управлінь культури щодо створення переліків нематеріальної культурної спадщини як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні необхідне подовження терміну виконання Державної програми охорони та збереження нематеріальної культурної спадщини. Разом із тим необхідна активізація діяльності основних зберігачів народних традицій, якими є на сьогодні установи культури та дозвілля. Недостатність бюджету на місцях тягне за собою недостатню якість послуг таких закладів. Застаріла технічна база, невідповідний рівень кваліфікації персоналу – не дозволяють надавати послуги, щодо збереження нематеріальної культурної спадщини.

Відхід із життя безпосередніх носіїв і хранителів нематеріальної культурної спадщини в умовах відсутності вивчення зразків народного мистецтва може спричинити безповоротні втрати деяких видів нематеріальної культурної спадщини. Тому у випадку перерваної традиції та відсутності здатних у її поновленні носіїв, але маючи високий ступінь достовірності знань про втрачений елемент нематеріальної спадщини може бути його реконструкція або ревіталізація [19].

Таким чином, вирішення комплексу проблем, що склалися у сфері збереження нематеріальної культурної спадщини, можливо при координації діяльності різних учасників процесу. Необхідне об'єднання зусиль органів влади, закладів культури, громадських організацій, окремих фахівців, громад, груп чи осіб які зацікавлені у збереженні своєї нематеріальної культурної спадщини та представлення найкращих її зразків на міжнародному рівні.

Джерела та література

1. Дані Всеукраїнського перепису населення (2001 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://2001.ukrcensus.gov.ua/rus/results/general/nationality>.
2. Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини / автори-упорядники Сердюк О.М., Бобровський Т.А., Кириленко Л.М.]. – Чернігів : ВАТ «РВК» Деснянські правда», 2011. – С. 69–70.
3. *Белугина Г.К.* Проблема актуализации нематериального культурного наследия // Ярославский педагогический вестник – 2011. – № 2. – Т. I (гуманитарные науки). – С. 287–288.

4. Оперативне керівництво з виконання Конвенції «Про охорону нематеріальної культурної спадщини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001897/189761r.pdf>.
5. Збірник нормативно-правових актів... – С. 69–70.
6. Конвенція «Про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження» 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1811-17>.
7. Загальна декларація UNESCO «Про культурне різноманіття» 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001246/124687r.pdf#page=77>.
8. Резолюція «Про стратегію Ради Європи в галузі культури» Комітет Міністрів Ради Європи 1995 р. №(95)38» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=994_268.
9. Рекомендації UNESCO «Про збереження традиційної культури і фольклору» 1989 р.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_295.
10. Декларація Мехіко «Щодо політики у сфері культури» 1982 р.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=995_730.
11. Труєвцева О.Н. Музеи и нематериальное культурное наследие // Хранители наследия / Алт. гос. акад. культуры и искусства ; гл. ред. О.Н. Труевцева. – Барнаул, 2005. – Вып. 2. – С. 59.
12. Козлова И. Международный проект UNESCO «Провозглашение шедевров устного и нематериального наследия человечества» // Ориентиры культурной политики. – 2001. – № 1. – С. 15–22.
13. Мельничук О.І. Концепція нематеріальної культурної спадщини. Формування в міжнародному праві // Пам'ятки України: історія та культура. – 2003. – № 3. – С. 12–17; Труєвцева О.Н. Вказана праця. – С. 19–21.
14. Ахундова Н. К проблеме сохранения нематериального культурного наследия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://harmony.musigi-dunya.az/harmony/rus/reader.asp?s=1&txid=71>; Каргин А.С., Костина А.В. Сохранение нематериального культурного наследия народов РФ как приоритет культурной политики России в XXI веке // Культурная политика. – 2008. – № 3. – С. 61.
15. Кампания под лозунгом «общее наследие» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www/echr.ru/800_euroians_13html а также. – law.ru/fox.us/topic5807/8html.
16. Хэйлунцзян: Открыт первый Музей нематериального культурного наследия // Партнеры. 21.10.2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.dbw.cn/system/2010/10/21/000288533.shtml>.
17. Оперативне керівництво...
18. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://culturalstudies.in.ua>.
19. Зубец И.З. Нематериальное культурное наследие // Ростовский пряник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rostmuseum.ru/publication/srm/017/zubets01.html#prim>.

Андрес А.А. Охрана нематериального культурного наследия, как актуальное направление культурной политики Украины

Исследование посвящено теоретико-методологическим вопросам выявления, изучения, фиксации и охраны элементов нематериального культурного наследия. Рассмотрена история становления международной правовой базы в сфере охраны нематериального культурного наследия и вхождения в этот процесс Украины.

Ключевые слова: нематериальное культурное наследие, памятников законодательство, ревалоризация, ревитализация.

Andres H.O. Intangible cultural heritage, as a contemporary cultural policy in Ukraine
Research is devoted to theoretical and methodological issues of identifying, learning, retention and protection of elements of Intangible Cultural Heritage. The history of the formation of the international legal framework on the protection of Intangible Cultural Heritage, and in the process of entering Ukraine.

Key words: intangible cultural heritage, monuments legislation, valorization, revitalization.

Подано до друку: 10.10.2012 р.